

UTDRAG UR NYHETSBRIVET
Teknikundervisning i skolan
nr 1, februari 2019, årgång 25

Ämnets grundläggande syften

”
Förmågorna borde byta ordning.

TEXT: CLAES KLASANDER, FÖRESTÅNDARE CETIS
FOTO: KATARINA REHDER, CETIS

Tänk om vi alla hade tagit teknikämnet tre huvudmotiv på allvar, då hade inte Skolinspektionen slagit ner på vår undervisning lika hårt. Då hade inte "oreflekterat görande" kännetecknat verksamheten på samma sätt. Vilka är då ämnets grundläggande syften? Jo, för det första ett demokratiskt medborgarfokus. För det andra, att kunna hantera sin egen tekniska vardag. Och för det tredje, stimulera eleverns intresse för teknik oavsett vilken studie- eller yrkeskarriär de väljer. Dessa tre huvudmotiv måste lyftas fram och bli tydligare! Hur då? Ett sätt är att "vända upp och ner på kursplanen".

Trots att båda de senaste kursplanerna tydligt har pekat ut sådan medborgerlig bildning som den viktigaste riktningsspegeln i de inledande portalparagraferna, har detta (märkligt nog) legat sist när det kommer till ämnets undervisningsfokus. Båda kursplanerna innehåller en rubrik i stil med "Teknik, människa, samhälle, miljö". I Lpo 94 finner man den under "Perspektiv", i Lgr 11 under "Centralt innehåll". De är alltså placerade sist, medan portalparagraferna innehöll **formuleringar som följer:**

"I vår tid ställs allt högre krav på tekniskt kunnande i vardags- och arbetslivet och många av dagens samhällsfrågor och politiska beslut rymmer inslag av teknik. För att förstå teknikens roll för individen, samhället och miljön behöver den teknik som omger oss göras synlig och begriplig." (Lgr 11)

"Utbildningen i ämnet teknik utvecklar en förtrogethet med teknikens väsen. Syftet är att öka förståelsen av hur produktionsförhållanden, samhället, den fysiska miljön och därmed våra livsvillkor förändras. Teknisk verksamhet har påtagliga konsekvenser för mänskliga, samhälle och natur. Särskilt tydligt blir detta när tekniken är stadd i snabb utveckling." (Lpo 94)

Byt plats

Men ämnestraditionen har alltför ofta fokuserat på att eleverna ska pröva att konstruera, bygga, uppfinna. Då blir det en lång uppförsbacke för eleverna om de från brobygge med sugrör i slutändan skall utveckla förståelse för systemlösningar i transportsektorn – om man inte har riktningen klar. När man väljer aktiviteter i teknikundervisningen är det en medborgerlig demokratisk samhällsriktning som ska ledsaga planeringen. Därför borde även de fem förmågorna byta ordning!

Demokratiska aspekter

Syftet att "hantera sin vardag" betyder inte i första hand att kunna laga punkteringar, tapetsera, limma trasiga vaser osv. Vardagen är visserligen ständigt närvarande, men teknikämnet syftar inte till att lära sig att reparera och underhålla tekniken omkring oss. Om man länkar ambitionen att göra vardagstekniken "synlig och begriplig" till det första syftet, så framstår de demokratiska aspekterna av vardagens teknik som mer centrala, än att t.ex. bygga modeller i skala av sitt tonårsrum.

Viktiga val

De val man gör för att vikta sin undervisningsinsats är en balansgång. Hur kan t.ex. kopplingen mellan hävstångar och fackverk, å ena sidan, och samhällets tekniska utmaningar, å andra sidan, se ut i termer av t.ex. hållbarhet, jämlikhet, etik eller genus?

Den nuvarande kursplanens centrala innehåll rymmer ett antal återkommande fokus för låg, mellan-, respektive högstadiet. I ljuset av det ovan sagda menar jag att några av dessa linjer i det centrala innehållat blir viktigare än andra. CETIS har i sitt material "200 timmar Teknik" (se artikel s. 10-11) försökt att visa fram exempel på hur man kan tänka över detta.